

DECIZIE

08 iunie 2016

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Tatiana Vieru
Svetlana Filincova
Oleg Sternioală
Mariana Pitic
Tamara Chișca-Doneva

examinînd recursul declarat de Agachi Viorel, reprezentat de avocatul Lazari Constantin,

în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Agachi Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2015, prin care a fost respins apelul declarat de Agachi Viorel și admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova, casată integral hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012 și emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost respinsă integral,

c o n s t a t ă :

La 07 octombrie 2011, Agachi Viorel, reprezentat de către Străisteanu Gheorghe, a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor al RM, Ministerului Afacerilor Interne al RM, Comisariatului General de Poliției mun. Chișinău și Procuraturii Generale a RM cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat, că la 20 iulie 2005, ora 15.00, ofițerii Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, l-au reținut pe Agachi Viorel la domiciliul său pe str. Bogdan Voevod, 2/1, ap. 32, mun. Chișinău și l-au escortat în incinta Comisariatului General de Politie.

Menționează că de la ora 15.30 pînă la ora 23.10, Agachi Viorel a fost torturat cu o deosebită cruzime pentru a recunoaște infracțiunile care nu le-a comis și a depune declarații mincinoase în privința lui Gheorghe Străisteanu.

Afirmă că la data de 20 iulie 2005, ora 23.10, a fost întocmit un proces-verbal de reținere, fiind escortat în Izolatorul de Detenție Provizorie a Comisariatului General de Poliției mun. Chișinău.

Susține că la 22 iulie 2005 Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru mun. Chișinău a emis o încheiere și un mandat de arest pe numele lui Agachi Viorel pe un termen de 10 zile.

La 25 iulie 2005, Serviciul de presă a Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău a publicat un comunicat de presă în care a indicat: „în urma investigațiilor operative, efectuate de către angajații poliției criminale al Comisariatului General de Poliție, la 20 iulie, în flagrant, a fost reținută o grupare criminală, care practica furturile din automobile prin „metoda moscovită”. Reținuții: locuitorul satului Țigănești, raionul Strășeni pe nume Gheorghe Străisteanu în vîrstă de 51 ani și băștinașul orașelului Călărași Agachi Viorel, anterior judecat, în vîrstă de 31 ani, au fost documentați pe parcursul mai multor luni.... După cum a relatat unul din reținuți, gențuțele și documentația furată erau aruncate, iar banii și alte bunuri materiale „dobîndite” erau împărțite egal între complici”.

Menționează că la comunicatul de presă au fost atașate două poze cu Gheorghe Străisteanu și Viorel Agachi. Mass-media din Moldova a reiterat acest comunicat în aceeași zi.

Mai indică că la 27 iulie 2005 Judecătorul de instrucție al Judecătoriei Centru mun. Chișinău, a emis o încheiere și un mandat de arest, prin care i-a prelungit termenul de arest cu 20 de zile.

La 18 august 2005 Judecătorul de instrucție prelungeste termenul de arest în privința lui Agachi Viorel încă cu 30 de zile.

Iar la 29 august 2005 dosarul penal a fost expediat pentru examinare în fond în Judecătoria Buiucani mun. Chișinău.

Afirmă că în perioada 20 iulie - 29 august 2005, Viorel Agachi a fost scos din Izolatorul de Detenție Provizorie și escortat în birourile de lucru a colaboratorilor Comisariatului General de Poliție, unde a fost supus torturii de 27 de ori.

Susține că de la 29 august 2005 pînă la 20 noiembrie 2006 (1 an și 3 luni) Agachi Viorel a fost deținut în stare de arest în Penitenciarul 13 mun. Chișinău fără vre-un mandat de arest sau încheiere judecătorească și doar la data de 21 noiembrie 2006 Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău a emis o încheiere prin care a dispus eliberarea unui mandat de arest pe numele lui Agachi Viorel pe un termen de 90 de zile.

Iar la 01 februarie 2007, Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, a emis o sentință prin care la condamnat pe Agachi Viorel la 12 ani de închisoare.

Indică că la 04 iulie 2011, peste 6 ani de la reținere și arestare, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție a emis o decizie irevocabilă prin care Agachi Viorel a fost achitat pe motiv că faptele nu au fost comise de dînsul.

Remarcă că în urma acțiunilor vădit ilicite ale procurorilor și instanțelor judecătorești, Agachi Viorel a fost condamnat și deținut în stare de arest ilegal, în condiții inumane și degradante, în Izolatorul de Detenție Provizorie al Comisariatului General de Poliție și în izolatorul de Urmărire Penală al Penitenciarului 13 mun. Chișinău, 5 ani, 11 luni și 16 zile.

Consideră că în pofida art. 4 (Drepturile și libertățile omului) și 21 (Prezumția nevinovăției) din Constituția RM, la art. 6§2 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului și Libertăților Fundamentale, art. 8 (presumția nevinovăției) Cod procedură penală și Codul Principilor de Etică Profesională al jurnalistului din RM, Serviciul de presă a Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău și a Procuraturii Generale, la comandă, au răspîndit informație defăimătoare despre Agachi Viorel prin

toate mijloacele de informare în masă, fiind învinuit ilegal în comiterea unei infracțiuni deosebit de grave prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal, care prevede o pedeapsă maximă cu închisoarea de pînă la 25 ani, în urma căreia a suferit psihic și fizic enorm îmbolnăvindându-se grav.

Prejudiciile morale cauzate prin acțiunile ilegale ale procurorilor și judecătorilor, le estimează în sumă de 3 250 000 lei sau 200 000 euro și se bazează, în special, pe următoarele acțiuni ilegale: condițiile de detenție, suferințele psihice și fizice cauzate prin detenția în condiții inumane și degradante a izolatoarelor de detenție. Referitor la aceste circumstanțe declară că au fost încălcate prevederile art. 215 și art. 323 alin. (1) din Codul de executare al RM.

Susține că Agachi Viorel a fost deținut intenționat, contrar legii, în Izolatorul de Detenție și Izolatorul de Urmărire Penală al Penitenciarului-13 mun. Chișinău timp de 5 ani, 11 luni și 16 zile, ca urmare s-a îmbolnăvit grav.

Totodată, precizează că în perioada 20 iulie - 29 august 2005 a fost ținut în arest în Izolatorul de Detenție al Comisariatului General de Poliție. Camerele în care a fost deținut erau supraaglomerate, întunecoase, murdare și caniculare. Nu exista nici o lumină naturală, ci numai un bec foarte slab, care ardea permanent. Ventilația nu funcționa în modul corespunzător și deținuților le era permis să fumeze în cameră, care era infectată cu insecte și șobolani. Deținuților li se permitea să facă duș cu apă rece doar odată la douăzeci de zile.

Susține că au fost încălcate în privința lui Agachi Viorel și prevederile art. 3 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului care prevede că „nimeni nu va fi supus torturii, nici la pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante”, art. 24 din Constituția RM (Dreptul la viață și la integritate fizică și psihică), art. 10 din Cod procedură penală (Respectarea drepturilor, libertăților și demnității umane).

Făcînd referire la prevederile Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, indică că Agachi Viorel a fost învinuit în comiterea unei infracțiuni deosebit de gravă prevăzută de art. 195 alin. (2) Cod penal - însușirea în proporții deosebit de mari a bunurilor, indiferent de forma care a fost săvîrșită (art. 186-192), se pedepsește cu închisoare de la 10 la 25 de ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de la 2 la 5 ani și în baza acestei legi i-a stabilit o pedeapsă cu închisoare pe un termen de 11 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis.

Afirmă că încălcările procesuale comise au fost extrem de grave, toate declarațiile au fost obținute prin tortură, probele falsificate, urmărirea secretă a fost efectuată ilegală, foto-video fabricate.

De asemenea, explică că pînă la intentarea dosarului penal, arestarea și condamnarea lui Agachi Viorel, ultimul o persoană sănătoasă, iar în perioada de detenție ilegală a suferit psihic și fizic, fapt ce i-a pus în pericol viața și sănătatea.

În temeiul acestor circumstanțe și a normelor de drept sus enunțate, estimează prejudiciul moral cauzat în sumă de 3 520 000 lei sau 200 000 euro, sumă care reiese din detenția ilegală pe parcursul perioadei de 5 ani, 11 luni și 16 zile.

Referitor la prejudiciul material, menționează că salariul mediu lunar ratat pe perioada de 5 ani, 11 luni și 16 zile, conform certificatului Biroului Național de Statistică, cîte 3054 lei lunar x la 72 de luni în baza art. 8 lit. c) al Legii nr. 1545 din 25 februarie 1998, constituie 219 888 lei, plus 15,5 % din 219 888 lei în baza art. 585,

art. 619 Cod civil și conform datelor Băncii Naționale privind rata de refinanțare = 34 082 lei, în total 253 970 lei.

Solicită încasarea din contul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Agachi Viorel cu titlu de prejudiciu material suma 253 970 lei și cu titlu de prejudiciu moral suma de 3 250 000 lei sau 200 000 euro, cauzat prin acțiunile ilicite ale procurorilor și instanțelor judecătorești, obligarea Procuraturii Generale a RM, Ministerul Afacerilor Interne al RM și Comisariatul General de Poliție mun. Chișinău să emită un comunicat de presă analogic celui din data de 25 iulie 2005 și 04 iulie 2007, prin care să dezmințe informația defăimătoare răspândită în privința lui Agachi Viorel, să prezinte scuzele oficiale, în formă scrisă, să difuzeze scuzele oficiale prin aceleași mijloace de informare în masă prin care a fost difuzată informația despre învinuirea și condamnarea lui și încasarea în beneficiul lui Agachi Viorel din contul: Ministerului Afacerilor Interne - 500 000 lei, Comisariatului General de Poliție – 500 000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin răspândirea informației defăimătoare în urma cărora a suferit psihic și fizic enorm.

Prin încheierea protocolară a Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 30 ianuarie 2012 a fost atras în proces în calitate de copârît Ministerul Justiției al RM.

În cadrul susținerilor verbale Agachi Viorel, reprezentat de către avocatul Petru Drăguțan, a solicitat admiterea parțială a cererii, încasarea salariului pentru anul 2005 - 9445 lei, 2006 -26640 lei, 2007-32353 lei, 2008-39150 lei, 2009 - 41940 lei, 2010-43836 lei, 2011-18263 lei, în total suma cărui constituie 211 267 lei și încasarea prin intermediul Ministerul Finanțelor al RM cu titlu de prejudiciul moral a sumei de 500 000 lei.

Prin hotărârea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012 a fost admisă parțial acțiunea și încasat din contul Bugetului de Stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Agachi Viorel 72 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și prejudiciul material, 211 267 lei cu titlu de salariu ratat, în total 283 267 lei, în rest acțiunea a fost respinsă.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012, a fost respins apelul declarat de Viorel Agachi și menținută hotărârea primei instanțe.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 30 aprilie 2013, a fost restituită cererea de apel declarată de Ministerul Finanțelor al RM împotriva hotărârii primei instanțe.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 11 septembrie 2013, a fost admis recursul declarat de către Ministerul Finanțelor al RM, casată integral încheierea instanței de apel din 30 aprilie 2013 și restituită pricina spre judecarea apelului în fond la Curtea de Apel Chișinău.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 decembrie 2013, a fost respinsă cererea de apel a Ministerului Finanțelor al RM și menținută hotărârea primei instanțe.

La 19 februarie 2014, Ministerul Finanțelor al RM a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel din 10 decembrie 2013, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel din 10 decembrie 2013, cu emiterea unei noi hotărâri prin care pretențiile lui Agachi Viorel față de Ministerul Finanțelor al RM să fie respinse integral.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 25 iunie 2014 a fost admis recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, casate integral deciziile Curții de Apel Chișinău din 13 noiembrie 2012 și 10 decembrie 2013 și restituită pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecători.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 au fost respinse cererile de apel depuse de Agachi Viorel și Ministerul Finanțelor și menținută hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012.

La 11 mai 2015, Ministerul Finanțelor a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 și hotărîrii Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012 cu pronunțarea unei noi hotărîri de respingere a acțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 26 august 2015 a fost admis recursul declarat de către Ministerul Finanțelor, casată integral decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2015 și restituită pricina spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2015, a fost respins apelul declarat de Agachi Viorel și admis apelul declarat de Ministerul Finanțelor, casată integral hotărîrea Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012 și emisă o nouă hotărîre prin care acțiunea a fost respinsă integral.

La 22 ianuarie 2016, Agachi Viorel, reprezentat de avocatul Lazari Constantin a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitînd admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei instanței de apel și a hotărîrii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărîri prin care a dispune încasarea din contul bugetului de stata prin intermediul Ministerului Justiției al RM în beneficiul lui Agachi Viorel, prejudiciul material cauzat în suma de 253 970 lei și prejudiciul moral în suma de 3 250 000 lei, cauzat prin acțiunile ilicite ale procurorilor și instanțelor judecătorești, și obligarea Ministerului Afacerilor Interne al RM, Comisariatului General de Poliție, Procuraturii Generale a RM să emită un comunicat de presă analogic celui din data de 25 iulie 2005 și 04 iulie 2007 prin care să dezmințim informația defăimătoare răspîndită în privința lui Agachi Viorel, și să-și prezinte scuze oficiale de rigoare în forma scrisă, să difuzeze scuzele oficiale de rigoare prin aceleași mijloace de informare în masă după procedura cum a fost difuzată informația despre învinuirea și condamnarea lui.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerînd-o nefondată, nemotivată, abuzivă și arbitrară, fiind emisă cu încălcarea normelor de drept material și aprecierea arbitrară a probelor administrate la dosar, precum și fără a se expune asupra tuturor motivelor invocate.

Afirmă că a fost condamnat și deținut în stare de arest ilegal, fiind maltratată de către reprezentanții autorităților publice ale statului și deținut în condiții inumane și degradante în Izolatorul de Detenție Provizorie al Comisariatului General de poliție și în Izolatorul de Urmărire Penală al Penitenciarului-13 mun. Chișinău timp de 5 ani, 11 luni și 16 zile.

Susține că a fost condamnat ilegal în baza art. 195 alin. (2) Cod penal, care ulterior a fost exclus, drept urmare la 08 iulie 2010, în urma rejudecării cauzei penale a fost condamnat repetat ilegal în baza art. 186 alin. (5) Cod penal.

Întru susținerea acestei teze invocă că la materialele dosarului sunt anexate toate hotărîrile, deciziile și încheierile judecătorești care atestă incontestabil că a fost condamnat și deținut ilegal în Penitenciarul nr. 13 mun. Chișinău timp de 5 ani, 11 luni și 16 zile în baza art. 195 alin. (2) Cod penal, iar ulterior, după excluderea acestui articol din Ccodul penal a fost deținut ilegal în baza art. 186 alin. (4) Cod penal.

Astfel, apreciază drept nejustificată concluzia instanței de apel, precum că nu este o sentință irevocabilă de achitare integrală, dînsul fiind achitat doar pe art. 186

alin. (5) Cod penal, iar în privința condamnării în baza art. 195 alin. (2) Cod penal sentința este în vigoare.

Concomitent, indică că instanța de apel nu s-a expus și nu a dat un răspuns clar referitor la deținerea ilegală și maltratarea dînsului, faptele ce au fost confirmate prin alte acte judecătorești și care în temeiul principiului autorității lucrului judecat nu mai pot fi puse în discuție sau neglijate. Mai invocă tergiversarea excesivă a examinării prezentei cauze.

Întru susținerea poziției sale invocă prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, Cod de procedură civilă, Cod civil, recomandările CtEDO, cât și prevederile Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărîrii sau a deciziei integrale.

Materialele cauzei atestă că copia deciziei instanței de apel din 25 noiembrie 2015 a fost expediată în adresa părților la data de 14 decembrie 2015, fapt ce se confirmă prin copia scrisorii de însoțire nr. 12713 (f. d. 125).

Astfel, instanța de recurs consideră că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 22 ianuarie 2016, în termen.

În conformitate cu art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul declarat de către Agachi Viorel, reprezentat de avocatul Lazari Constantin, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe cu emiterea unei noi hotărîri cu privire la admiterea acțiunii parțial din considerentele ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe, pronunțînd o nouă hotărîre.

Conform art. 6 lit. a) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, dreptul la repararea prejudiciului apare în cazul devenirii definitive și irevocabile a sentinței de achitare.

După cum rezultă din actele cauzei, Agachi Viorel a fost reținut în baza procesului-verbal de reținere din 20 iulie 2005 de către OUP al SUP CGP mun. Chișinău, fiind bănuît în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) Cod penal.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 22 iulie 2005 în privința bănuîtului Agachi Viorel i-a fost aplicată măsura preventivă arestul pe un termen de 10 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 29 iulie 2005 a fost prelungit termenul arestării preventive a învinuitului Agachi Viorel încă cu 20 de zile.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 05 august 2005, a fost respins recursul declarat de avocatul Cananenco Valeriu și menținută încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 29 iulie 2005, prin care a fost prelungită durata ținerii sub arest a lui Agachi Viorel, pe un termen de 20 zile.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 18 august 2005, a fost dispusă prelungirea termenului arestării preventive învinuitului Agachi Viorel, încă cu 30 de zile.

Prin încheierea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 20 septembrie 2006, a fost dispusă prelungirea termenului de deținere în stare de arest a inculpatului Agachi Viorel pentru o perioadă de 90 de zile.

Prin sentința Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 01 februarie 2007, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2007 și decizia Curții Supreme de Justiție din 03 octombrie 2007, Agachi Viorel a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 195 alin. (2) și art. 290 alin. (1) Cod penal, fiindu-i stabilită pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 11 ani pe art. 195 alin. (2) Cod Penal, în baza art. 290 alin. (1) Cod penal la 2 ani închisoare, iar în baza art. 84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, lui Agachi Viorel i s-a stabilit pedeapsa definitivă de 12 ani închisoare, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip închis. Procesul penal în privința lui Agachi Viorel învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 217 alin. (1) Cod penal a fost încetat.

Prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 21 decembrie 2009, recursurile în anulare declarate de către avocatul Midrigan Pavel în interesele condamnatului Agachi Viorel și personal de către ultimul, au fost admise, casate hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție din 17 decembrie 2007, decizia Curții Supreme de Justiție din 03 octombrie 2007 și decizia Curții de Apel Chișinău din 17 mai 2007 și dispusă remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2010, a fost admis apelul declarat de inculpatul Agachi Viorel și de avocatul Ciuchitu Galina în interesele inculpatului Agachi Viorel, casată parțial sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 01 februarie 2007, rejudecată cauza și pronunțată o nouă hotărâre prin care Agachi Viorel a fost condamnat în baza art. 186 alin. (5) Cod penal la 8 ani și 6 luni închisoare, iar conform art. 385 alin. (4) CPP, pedeapsa numită a fost redusă cu 1 an și 6 luni și lui Agachi Viorel fiindu-i numită pedeapsa de 7 ani închisoare în penitenciar de tip semiînchis. Procesul penal în privința lui Agachi Viorel în baza art. 290 alin. (1) Cod penal a fost încetat, din motivul expirării termenului de prescripție.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2011, a fost admis recursul ordinar declarat de condamnatul Agachi Viorel Petru, fiind casată parțial sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 01 februarie 2007 și decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2010 în privința condamnării lui Agachi Viorel Petru, cu achitarea acestuia de sub învinuirea adusă de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de dînsul. S-a dispus eliberarea lui Agachi Viorel de sub arest, dacă el nu execută o altă pedeapsă a închisorii în baza altor hotărâri judecătorești.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză, prima instanță a ajuns la concluzia temeiniciei parțiale a acțiunii dispunând încasarea din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al RM în beneficiul lui Agachi Viorel 72 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și prejudiciul material în sumă de 211 267 lei cu titlu de salariu ratat, iar în total 283 267 lei. În rest pretențiile acțiunii au fost respinse.

Judecînd apelul declarat de către Agachi Viorel, instanța de apel a ajuns la concluzia temeiniciei apelului declarat de către Ministerul Finanțelor și netemeiniciei apelului declarat de către Agachi Viorel, casării hotărârii primei instanțe și pronunțării unei noi hotărâri cu privire la respingerea integrală a acțiunii.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a reținut că pretențiile reclamantului nu se încadrează în prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin

acțiunile ilicite a organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, pentru a obliga statul să repare prejudiciul material și moral pretins, deoarece în privința lui Agachi Viorel nu este sentință irevocabilă de achitare integrală, acesta fiind achitat în baza art. 186 alin. (5) Cod penal, iar în privința condamnării în baza art. 195 alin. (2) Cod penal, sentința este în vigoare, și nu există temeieri de reabilitare.

Instanța de recurs constată, însă, că fiind, la soluționarea pricinii, stabilite pe deplin circumstanțele care au importanță pentru judecarea cauzei în fond, concluziile instanțelor de judecată și soluția dată în sensul respingerii acțiunii sunt incorecte, fapt ce rezultă din interpretarea greșită a prevederilor legale aplicabile raportului juridic în litigiu.

În susținerea opiniei date, instanța de recurs reține că prin decizia Curții Supreme de Justiție din 04 iulie 2011, a fost admis recursul ordinar declarat de condamnatul Agachi Viorel Petru, fiind casată parțial sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 01 februarie 2007 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2010 în privința condamnării lui Agachi Viorel Petru, cu achitarea acestuia de sub învinuirea adusă de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (5) Cod penal, pe motiv că fapta nu a fost săvârșită de dînsul. Concomitent, s-a dispus eliberarea lui Agachi Viorel de sub arest, dacă el nu execută o altă pedeapsă a închisorii în baza altor hotărîri judecătorești.

Este util a sublinia că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 iulie 2010, a fost admis apelul declarat de inculpatul Agachi Viorel și de avocatul Ciuchitu Galina în interesele inculpatului Agachi Viorel, casată parțial sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 01 februarie 2007, re judecată cauza și pronunțată o nouă hotărîre prin care Agachi Viorel a fost condamnat după recalificare în baza art. 186 alin. (5) Cod penal, deoarece art. 195 alin. (2) din Codul penal a fost exclus odată cu modificarea legii penale.

În aceste condiții, greșit instanța de apel a reținut că în privința lui Agachi Viorel nu este sentință irevocabilă de achitare integrală, acesta fiind achitat în baza art. 186 alin. (5) Cod penal, iar în privința condamnării în baza art. 195 alin. (2) Cod penal, sentința este în vigoare, or instanța de apel prin decizia din 08 iulie 2010 a recalificat faptele lui Agachi Viorel din art. 195 alin. (2) Cod penal în art. 186 alin. (5).

Prin urmare, în cauză se atestă și dreptul lui Agachi Viorel la repararea prejudiciului în cazul devenirii irevocabile a sentinței de achitare (f. d. 61, vol. I).

Reieșind din cele expuse, se constată temeinicia motivelor ce-i acordă lui Agachi Viorel posibilitatea de a-și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și de art. art. 1405, 1422 alin. (1) și (3), 1423 alin. (1) și (2) Cod civil.

Astfel, conform art. 3 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma: reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declarație de a nu părăsi localitatea sau țara, tragerii ilegale la răspundere penală.

Conform art. 1405 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzal persoanei fizice prin condamnare ilegală, atragere ilegală la răspundere penală, aplicare ilegală a măsurii

preventive sub forma arestului preventiv sau sub forma declarației scrise de a nu părăsi localitatea, prin aplicarea ilegală în calitate de sancțiune administrativă a arestului, muncii neremunerate în folosul comunității se repară de către stat integral, indiferent de vinovăția persoanelor cu funcții de răspundere ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii sau ale instanțelor de judecată.

Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

Conform art. 2 din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, prin acțiuni ilicite se subînțeleg acțiuni sau inacțiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravențiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanței de judecată, care exclud vinovăția acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general, potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere și nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcție de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanța de judecată, manifestate prin încălcarea intenționată a normelor procedurale și materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infrațiuni).

Sub acest aspect, prin aplicarea regulilor de interpretare a normelor enunțate, este evident că, prin emiterea sentinței de achitare în privința lui Agachi Viorel din motiv că fapta nu a fost săvârșită de dînsul, se constată încălcarea drepturilor constituționale ale lui Agachi Viorel privind dreptul la libertate și siguranța persoanei, dreptul la viața intimă și familială, dreptul la proprietatea privată și ale prevederilor art. 5 și 8 ale Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Or, în sensul prevederilor art. 3 lit. a) și b) al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998, este reparabil prejudiciul material și moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma reținerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, tragerii ilegale la răspundere penală, condamnării ilegale cât și confiscării ilegale a averii.

Aici instanța remarca că, prejudiciul moral constituie o formă distinctă a prejudiciului civil care declanșează răspunderea delictuală.

Conform art. 1422 alin. (1) Cod civil, în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral (suferințe psihice sau fizice) prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în alte cazuri prevăzute de legislație, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la reparația prejudiciului prin echivalent bănesc.

Conform art. 1423 alin. (1) Cod civil, mărimea compensației pentru prejudiciu moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii, și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

În acest sens, este de menționat că unul din criteriile orientative generale de apreciere a prejudiciului moral este criteriul echității, care exprimă că indemnizația trebuie să prezinte o justă și integrală despăgubire. În temeiul Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, acest criteriu se traduce prin necesitatea ca partea vătămată să primească o satisfacție echitabilă pentru prejudiciul moral suferit. Cuantumul despăgubirilor trebuie astfel stabilit, încât acestea să aibă efect compensatoriu și nu trebuie să constituie nici sume excesive pentru autorii daunelor și nici venituri nejustificative pentru victimele daunelor.

Art. 11 al Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545-XIII din 25 februarie 1998 stipulează că, mărimea compensației pentru repararea prejudiciului moral se stabilește de instanța de judecată în modul prevăzut de prezenta lege. Mărimea concretă a compensației se determină luându-se în considerare gravitatea infracțiunii de a cărei săvârșire a fost învinuită persoana respectivă; caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise la urmărirea penală și la examinarea cauzei penale în instanța de judecată; rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea persoanei; durata urmăririi penale, precum și durata examinării cauzei penale în instanța de judecată; natura dreptului personal lezat și locul lui în sistemul de valori al persoanei; suferințele fizice, caracterul și gradul suferințelor psihice; măsura în care compensația bănească poate atenua suferințele fizice și psihice cauzate; durata aflării nelegitime a persoanei în detenție.

Cu referire la prevederile enunțate, reieșind din specificul acțiunii și în virtutea competenței sale de a determina mărimea compensației pentru prejudiciul moral în funcție de cele constatate, instanța de recurs relevă că mărimea compensației solicitate spre încasare de către Agachi Viorel cu titlu de prejudiciu moral în mărime de 500 000 lei este exagerată, iar cea încasată de către prima instanță în mărime de 72 000 lei, nu este echitabilă și suficientă pentru prejudiciul suferit, fapt ce impune necesitatea casării hotărârilor judecătorești.

În susținerea concluziei date instanța de recurs reține că materialul probator anexat la actele cauzei, care denotă incontestabil faptul că lui Agachi Viorel i-au fost cauzate suferințele psihice grave, prin faptul că a fost tras la răspundere penală și condamnat de instanțele judecătorești pentru infracțiunea, care prin prisma art. 16 alin. (5) Cod penal se consideră o infracțiune deosebit de gravă, cu aplicarea pedepsei cu închisoare pe un termen de 12 ani.

De altfel, suferințe psihice suportate de Agachi Viorel se manifestă și prin faptul că a fost tras la răspundere penală, pentru fapta care nu a fost săvârșită de dînsul, precum și prin faptul că s-a aflat în detenție timp de 5 ani, 11 luni și 16 zile.

Avînd în vedere aceste considerente, se constată a fi neîntemeiată și concluzia instanței de apel cu referire la faptul că Agachi Viorel nu întrunește condițiile din normele de drept aplicabile la caz, respectiv, nu este temei de a genera obligațiunea statului de a repara prejudiciul ultimului, deoarece în baza art. 290 alin. (1) procesul penal a fost încetat în legătură cu expirarea termenului de prescripție, ori Agachi Viorel a fost condamnat pentru concurs de infracțiuni și în baza art. 195 alin. (2), fiindu-i stabilită pedeapsa definitivă pe un termen de 12 ani, iar în baza deciziei irevocabile din 04 iulie 2011 (f. d. 45-61, vol. I) a fost achitat de sub învinuirea adusă de săvârșirea infracțiunii prevăzute de 186 alin. (5) Cod penal (pînă la recalificare art. 195 alin. (2), f. d. 50, vol. I).

Mai mult ca atât, din momentul reținerii și pînă la încetarea procesului penal în privința lui Agachi Viore, în baza art. 290 alin. (1) Cod penal, din motivul survenirii termenului de prescripție, acesta a stat în detenție mai mult de 5 ani, respectiv depășind pedeapsa maximă prevăzută de norma enunțată.

În asemenea împrejurări și ținînd cont de faptul că lui Agachi Viorel i-au fost încălcate drepturile lui constituționale, ce au dus atingere demnității umane, fiind supus și unor acțiuni ilicite ale organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești, manifestate prin atragerea ilegală la răspunderea penală și condamnării ilegale, Colegiul Civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că suma de 100 000 lei este reală și rezonabilă în măsură de a atenua suferințele psihice și fizice cauzate lui Agachi Viorel, care a avut de suferit unele frustrări, incertitudini și neliniști, fiind pusă în pericol viața și sănătatea, și care nu poate fi compensată doar numai prin simpla constatare a încălcării drepturilor acestuia.

Or, potrivit art. 10 alin. (1) Cod civil, apărarea drepturilor civile încălcate se face pe cale judiciară, iar conform art. 53 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova, statul răspunde patrimonial, potrivit legii, pentru prejudiciile cauzate prin erorile săvîrșite în procesele penale de către organele de anchetă și instanțele judecătorești.

Cît privește cerința lui Agachi Viorel cu privire la încasarea salariului nerealizat, instanța de recurs reține materialul probator din care rezultă că Asociația „Catalan” SRL, în care recurentul-reclamant Agachi Viorel deținea și deține funcția de șofer, din anul 2001 nu are activitate, careva probe privind veniturile obținute din activitatea la această asociație din 13 martie 2005, data cînd a fost angajat, pînă la 20 iulie 2015, moment cînd a fost reținut, nu au fost prezentate.

Astfel, instanța de recurs consideră neîntemeiată cerința privind încasarea compensației pentru salariul nerealizat, or nu a fost probat faptul că venitul provenit din activitatea de muncă la Asociația „Catalan” SRL constituie unica sursă de existență a recurentului Agachi Viorel.

În susținerea acestei opinii, instanța de recurs reține și prevederile art. 7 lit. a) Legea nr. 1545 privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, care indică că în cazurile menționate la art. 3, persoanei fizice sau juridice i se compensează sau i se restituie salariul și alte venituri provenite din muncă, ce constituie sursa ei principală de existență, de care a fost privată în urma acțiunilor ilicite.

Totodată, instanța de recurs nu poate reține nici cerințele recurentului așa cum au fost formulate pînă la modificarea acțiunii, deoarece cerințele inițiale formulate în cererea de chemare în judecată au fost modificate la 06 aprilie 2012 (f. d. 141), astfel acestea fiind desființate prin modificare, iar în instanța de recurs părțile nu dispun de posibilitatea de a înainta pretenții noi.

La fel, nu pot fi reținute ca probe, actele care au fost anexate de către recurentul la cererea de recurs, deoarece, nu pot fi anexate la cererea de recurs și nu sunt examinate de instanța de recurs probe adiționale ale participanților la proces care confirmă existența sau inexistența circumstanțelor de fapt cu caracter material-juridic, pe care se întemeiază pretențiile sau obiecțiilor părților, or potrivit art. 442 alin. (1) CPC, judecînd recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărîrii atacate, fără a administra noi dovezi.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Agachi Viorel, reprezentat de avocatul Lazari Constantin, de a casa integral decizia instanței de apel și hotărîrea primei instanțe și de a emite o nouă hotărîre, prin care a admite acțiunea parțial și de a încasa din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Agachi Viorel cu titlu de prejudiciu moral suma de 100 000 lei. În rest acțiunea urmează a fi respinsă ca neîntemeiată.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Agachi Viorel, reprezentat de avocatul Lazari Constantin.

Se casează integral decizia Curții de Apel Chișinău din 25 noiembrie 2015 și hotărîrea Judecătoriai Rîșcani mun. Chișinău din 06 aprilie 2012, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Agachi Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale, și se emite o nouă hotărîre prin care:

Se admite parțial acțiunea lui Agachi Viorel împotriva Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova, Ministerului Justiției al Republicii Moldova, Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Comisariatului General de Poliție mun. Chișinău, Procuraturii Generale a Republicii Moldova cu privire la repararea prejudiciului material și prejudiciului moral, apărarea onoarei, demnității și reputației profesionale.

Se încasează din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției al Republicii Moldova, în beneficiul lui Agachi Viorel cu titlu de prejudiciu moral suma de 100 000 lei (una sută mii) lei.

În rest acțiunea se respinge ca neîntemeiată.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecătorii

Svetlana Filincova

Oleg Sternioală

Mariana Pitic

Tamara Chișca-Doneva